

soki zbor kmetijski družbi podporo za razstavo goveje živine v oddaljenih krajih — najprej v Bohinji in v Metliki in remuneracijo za živinozdravnika v radoljiškem okraji. Na deželnem posestvu Grm na Dolenjskem se bo napravila gozdna drevesnica, iz katere bodo sčasom posestniki za pogoždovanje svojih zemljišč gozdne sadike dobivali. Določilo se je tudi tistim krajem, katerim je trtna uš vinograde pokončala, iz deželnega zaklada pomagati, oziroma jih z ameriškimi trtami preskrbeti. Tudi zaradi preiskave in osuševanje kotlinskih dolin na Notranjskem, dalje za pogoždovanje krasa je visoki zbor ukrenil, kar je spoznal za potrebno in primerno. Postav se je šest sklenilo, mej temi je že davno zaželenja postava o razdelbi skupnih zemljišč jako važna in pričakovati je, da se bo ta postava za zemljišne posestnike plodonosno izkazala. Postavna novela za obdelovanje Ljubljanskega barja se je nekaj dopolnila.

\* V živinozdravnišnici c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani zdravili so tekom l. 1886 sto in dve (102) živali. Od teh so eno pobili, ena je poginila in sto so jih ozdravili.

## Vprašanja in odgovori.

*Vprašanje 13.* Spomladi želim si napraviti drevesnico; kakšna zemlja najbolj ugaja vzgoji sadnega drevja? (P. G. v K.)

*Odgovor.* Izberite si na svojem posestvu zemljo, ki je najbolj podobna oni zemlji, na katero imajo priti za stalno drevesa, koja mislite vzgojiti. Drevesnica naj ne bode v zatišju, da mlado drevje ne postane mehkužno; pravilno obdelani drevesnici tako veter ne škoduje, vsaj je nekdanja sadjarska šola na Slapu na hudi burji najlepše drevje vzgojevala. Drevja pa ne smete po starem nemškem načinu vzgojevati, drugače doboste tudi v zatišju le krevlje. Najbolje Vam bode drevje raslo in tudi najbolj zdrav les boste dobili na prekopani leдини, bodisi na vrtu ali pa na travniku.

*Vprašanje 14.* Želim si sam vzgojiti zbirko različnovrstnih jablan; prosim, da mi svetujete, kje dobiti pravilne imenovane cepiče? (G. C. v Ž.)

*Odgovor.* V vsaki trgovinski drevesnici Vam morejo ustreči, akoravno se kaka pomota more vrniti v najbolj urejeno drevesnico. Svetujemo Vam tvrdo Klenert & Geiger v Gradci. Tudi mi Vam moremo postreči s kakimi 100 sortami, samo da so cepiči le od prav mladega drevja. Za Vaš namen priporočamo najbolj pomologijski zavod v Reutlingu na Virtenberškem, a cepiči so tam presneto dragi t. j. eden od 30 do 60 kr. in sicer brez poštnine.

*Vprašanje 15.* Naši kmetje so vedno bolj prepričani, da daje sadjarstvo lepe dohodke. Vedó sicer, da ne bodo jabolka vsako leto imela take cene, kakor minolo jesen. A če jih ne bodo mogli prodati, bodo pa delali mošt iz njih. Mošt pa pri kmetu tudi nekaj izda,

naj ga že pije sam ali pa ga daje delavcem. Mari ni žalostno, da v našem okraji pride skoraj na vsako glavo 1 gld. daca za smrdljivi špirit! Mošt bi gotovo izdatno izpodrinil žganje. A sajenje drevja ima svoje zapreke. Premalo so ljudje poučeni o umnem sadjarstvu i. t. d. Zato še nema sadjarstvo pokazati povoljnih uspehov. A poleg družih zaprek je tudi ta le: Pri nas nagovarjam ljudi, da zasade sadje pravilno glede družih kultur, a tudi glede olepšave kraja. Zasadila sva med drugim s posestnikom Ž. na njegovo njivo 11 hrušek 2 metra od ceste. Njiva je pod cesto na južnej strani. Cesta gre od vzhoda proti zahodu. Posestnik J. pa ima njivo nad cesto (na severni strani). Pravi pa ta, da mu bodo hruške senco in sploh škodo delale ter hoče, da mora posestnik Ž. hruške še najmanj 2 metra na svojo njivo umakniti. Če bi jih res umaknil, tedaj bi ves nasad izgubil svoj glavni pomen t. j. drevored ob cesti. To torej ne kaže. Na drugi strani pa zopet posestnik Ž. in jaz posestniku J. rada škode ne delava. Ker se utegne še več tacih slučajev nameriti, in ker nisem več dotičnih postav, tedaj Vas uljudno prosim, da mi Vi poveste: Bi li bil ta nasad res tolika krivica posestniku J. ter ali ga more ovirati oprt na postavo? (J. Ž. na G.)

*Odgovor.* O tej zadevi prašali smo nekega tukajšnjega odvetnika, ki nam je o tej stvari tole razjasnil: Posestnik J. nima nikakega pravega uzroka, braniti sosedu Z. saditi drevje na njivi, koja leži še celó na drugi strani pota. Veje in korenine pa, katere bi segale na sosedovo njivo ali vanjo, pa sme ta odstraniti.

K temu dostavljamo mi opazko, da je misel o veliki škodi, ki jo dela drevesna senca na polji, neosnovana. Sadno drevje, ki tako ne sme biti progosto sajeno, ki je pravilno čiščeno in obrezano, daje prav malo sence, ki ne naredi nikake znatne škode. Na Češkem, Šleskem, zlasti pa na Virtemberškem so vse ceste, poti, meje med posameznimi njivami itd. zasajene z visokim sadnim drevjem. Ako je pa mér pota, ob katerem je drevje sajeno, od vzhoda proti zahodu, potem pa o senčni škodi niti govorjenja ni.

## Narodno-gospodarske stvari.

### Prijazna beseda Notranjcem.

Dopisnik iz „bistriškega okraja“ je v dveh številkah „Slovenca“ prav pošteno narisal oae vzroke in okoliščine, kateri Notranjcem sploh njihov socijalno-gmotni položaj neznosen, britek in težavno-obupen delajo. V istini britke vesti! Naj mi bode dovoljeno, da k modrim nasvetom tega dopisa za zboljšanje tužnih razmer Notranjcev tudi jaz nekoliko besedi javno spregovoriti smem. Bival sem med Notranjci skoz celih 14 let; ves ta čas brigal sem se tudi prav pošteno za vse okoliščine in razmere, ki jih obdajajo ter so mi te še prav dobro v spominu. Sploh bi se na Notranjskem s pravo vnemo in gorečnostjo ter s zedinjenimi močmi za zbolj-



šanje tužnega gmotnega položaja sedanjega dalo še prav veliko koristnega doseči in dognati. Toraj k stvari.

Živinoreja, ta živ in gotov kapital kmetijstva na Notranjskem ni še na oni stopinji povzdige in napredka, na kateri bi morala biti in bi tudi biti mogla. Vzrok in spodjedež temu v prvi vrsti je to, da se vsako leto iz vsega političnega okraja postojnskega mnogo tisoč kvintalov sena zvozi v Reko, Trst in Gorico, kjer se za slepo ceno na prodaj stav in prodaja. Ako bi se vse to seno od posestnikov doma koristno porabilo, moglo bi se v tem okraju dosta več živine pošteno prerediti, nego se je sedaj. Veče število goveje živine (dobro in pošteno oskrbovane) dajalo bi tudi posestnikom boljših in gotovih dohodkov, nego jim je to pri sedanjih razmerah v delež. Poleg obilnejšega števila dobro oskrbovane živine bilo bi tudi polje na boljšem, ker bi se njivam moglo leto za letom dajati, kar jim po vsej pravici gre. Pusta zemlja ne more čudežev delati, ne rodi in tudi roditi ne more. V prvi vrsti naj bi vrli Notranjci podedovani greh (seno prodajati) svojih prednikov sebi in naslednikom svojim v korist popolno opustili, in — storjen bil bi prvi korak za boljšo in milejšo prihodnost njihovo.

Prekoristne sadjereje se je gosp. dopisnik sicer uže na kratko spominjal; dodam naj pa tudi jaz le-sem še nekoliko opombic. Na tisoče in tisoče sadnih dreves bi v vsem političnem postojnskem okraju lahko več rastlo, nego se jih ravne sedaj tam nahaja. To drevje ne bilo bi le, ko bi enkrat dorastlo, posameznim selom, vasem in krajem prava krasota in kinč, nego dajalo bi ob ugodnih letih prebivalcem tudi na tisočake dobička, toraj za mali trud lepih in gotovih dohodkov. Po drugi strani bilo pa to tudi najboljši znak in pravi dokaz, da so Notranjci v resnici tudi pravi in vneti naprednjaki. Sedanji rod bi z racijonalno sadjerejo zapustil naslednikom svojim najboljši, najstrajnejši spomin prave ljubezni, skrbljivosti in zavednosti svoje, kar bi sami iz hvaležnosti od rodú do rodú tudi prav skrbno posnemali in koristno nadaljevali. S tem bi se tudi na tem polji sedanja grehotna navada in malomarnost. „Kaj bom sadil sadno drevje, saj jaz od njega tako nobenega užitka pričakal ne bodem“, popolno zatrla in opustila. Ali ni to uže samo na sebi mikavno? Gotovo!

Kar bi Notranjcem gmotni položaj sploh prav dobro in tudi gotovo zboljšalo, bila bi vpeljava vrboreje, na podlagi te pa pahišne obrtnije „pletarstvo“. Na zgornji Pivki, po trnovsko-vremški in vipavski dolini je za vrborejo več nego dosta kaj ugodne in priležne zemlje, katera sedaj iz neznatnih dohodkov daje, ali pa še celó brez vsega dobička neplodonosna leži in čaka na milost, da kdo pride, jo pravilno, primerno in plodonosno obdela in kultivira.

Gotovo je, da je treba za taka podvzetja zjedinjenih moči, prave vneme, neodjenljive vstrajnosti in krepkega navdušenja. Brez tega se pa dandanes nikjer nič ne opravi. — Posamezniki za splošni blagor prebivalstva celega okraja ne morejo vsega dognati in doseči; zjedinjena moč je pa zlati obroč, ki z božjo pomoč povsod prave čudeže dela.

Res je, da bi se to podvzetje danes in jutri še po želji ne rentovalo; stalo bi tudi nekoliko truda in časa. Ker pa vrba hitro raste, bil bi gotovi dobiček tudi kmalu tu. Samo ob sebi pa tako nikjer nič ne pride, se nič koristnega ne dožene. „Da brez truda ni kruha“, vé dandanes vsak šolski otrok; tembolj pa to oni vedó, katerim je za vsakdanji kruh svojim skrbeti.

Povedani trije načini so gotovi pripomočki, s katerimi bi si marljivi Notranjci v malo letih svoj sedanji britki gmotni položaj prav izdatno in sigurno zboljšali. Osobito bi jim pa splošna vpeljava pahišne obrtnije „pletarstva“ nudila ob vsakem prostem času po letu in pozimi priliko, si doma kaj prislužiti. S to bi si doma za vselej toliko koristnega, prijetnega in lahkega dela zagotovili, da bi jim ob jesenskem času ne bilo več potreba v celih trumah milega domovja zapuščati in se v tuje kraje za zaslužkom podajati, kjer tako za svoje prizadevanje dostokrat družega nimajo, nego veliko muko, trpljenje ter kvaro na svojem najdražjem zakladu „na ljubem zdravju“. Kar se na tujem zasluži, se navadno rado tudi na tujem pusti. Delati za prazni nič, pravi se „tlako delati“ ali „robotati“.

Tako bi z božjo pomočjo in neutrudljivim prizadevanjem s zjedinjenimi močmi prej ali slej blagi Notranjci zamašili one vire, iz katerih jim pri sedanjih okoliščinah cele reke bede, stisk, gorjá in nadlog prihajajo in jim s splošnim potopom grozé.

Prava zavednost, krepki pogum, neodjenljiva vstrajnost, blagoslov in pomoč božja vodijo pa vselej do zaželjenega cilja.

Ako mi blagi Notranjci preveč v zeló jemali ne bodo, utegnem morda o svojem času še kako v prid njihov ziniti!

Za sedaj le še zakličem: „Z navdušenostjo in s zjedinjenimi močmi na koristno delo, in Bog mili dal bode gotovo tudi blagoslov in pomoč svojo, da se blagostan zboljša in zaželen namen v polni meri doseže!“ Bog usliši!

M. Rant.

Na Dobrovi dné 28. februarija 1887.

## Trgovinska in obrtna zbornica.

(Nadalje iz 1. lista t. l.)

IX. Gospod zbornični tajnik prečita naslednji ukaz vis. trgovinskega ministerstva: Neko c. kr. deželno oblastvo obrnilo je pozornost vlade na to, da se prodajajo posteljne odeje najslabejše vrste, katere so mesto z bombaževino podvlečene z neosnaženo tako zvano volno od cunj.

Z ozirom na to, da so take posteljne odeje v zdravstvenem oziru ne malo nevarne, stavil se je predlog, naj se izda splošna prepoved, da se ne smejo izdelovati in prodajati take kot bombažaste odeje ponujane, v resnici pa z zmesjo iz odpadkov ponošenih oblačil, porabljenih posteljnih oprave itd. podvlečene posteljne odeje.

Dasi se ne more dvomiti o zdravstveni sumnivosti takih izdelkov bi vendar v predlagani prepovedi ne bilo izdatno varstvo, ker bi ne gledé na težave, katere bi